

Abstract. *The article is devoted to the interaction of US presidents and their secretaries of state in the second half of the twentieth century, when there was a modernization of foreign policy services, changes in the development and implementation of foreign policy. This has led to a more careful choice of one of the most important actors in shaping the country's foreign policy – US Secretary of State. Emphasis is placed on the place and role of the Secretary of State in the US executive branch. The purpose of the article is to analyze the circumstances of the appointment of heads of state departments, their activities and interaction with US presidents.*

The methodological basis of the article was the principle of historicism; a systematic approach, problem-chronological and descriptive methods were used. The scientific novelty of the study is an attempt to show not so much complexity and fragility in the interaction of the tandem «president – secretary of state». The article traces the sequence of positions held by state secretaries, analyzes their professional experience and personal qualities, which most likely determined the nature of relations with the president, as well as influenced the nature of the country's foreign policy. It is shown how differences in specific issues between presidents and secretaries of state could cost the latter.

Conclusions. *Considering the changes in the structure and functions of the US State Department after the Second World War, the author concludes that the role and place of the US Secretary of State is conditioned by the priority of foreign policy. With the onset of the Cold War, the White House began to pay more attention to the development and implementation of foreign policy than in previous decades. At the same time, along with the increase in the role of the President in foreign policy, there is a decrease in the role of the Secretary of State in this area. It is determined that most appointments to the post of US Secretary of State in the second half of the twentieth century were made for political and ideological reasons, and only a few of the secretaries were professional politicians. At the same time, the professionalism of the Secretary of State was not always a guarantee of the duration of his tenure. At the same time, the author emphasizes the uniqueness, professionalism, ambition, efficiency of each head of the State Department during the period under review.*

Key words: *US President, Secretary of State, Department of State, formation of the US foreign exchange rate.*

Надійшла до редколегії 16.05.2021

УДК 94(73) «1945/1989»:327

DOI: <https://doi.org/10.17721/2521-1706.2021.12.3>

Станіслав Ковальський,
кандидат історичних наук, доцент,
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова,
м. Одеса, Україна
ORCID: 0000-0002-2958-4797

ГРЕЦЬКИЙ ЧИННИК СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ США В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1940-Х – КІНЦІ 1980-Х РР.

Анотація. *Метою статті є дослідження впливу грецького чинника на середземноморську політику США в період «холодної війни». Наукова новизна статті полягає у комплексному аналізі політичних процесів Греції в контексті середземноморської політики США. Методи дослідження. Історико-генетичний метод дозволив дослідити історичне підґрунтя та процес формування грецького чинника як складової зовнішньополітичної стратегії США у регіоні. Для комплексного аналізу середземноморської політики США в роки «холодної війни» застосовувався системний*

підхід, що надав можливість оцінити значення таких явищ як «Південний фланг НАТО», «Середземноморський трикутник» тощо.

Висновки. Греція разом з Туреччиною створили унікальну геополітичну структуру – «Південний фланг НАТО», за стабільність якого США були змушені боротись 40 років. Це призвело до залучення американської дипломатії до політичних та суспільних процесів в Греції. Фактично, необхідність надати економічну допомогу Греції та Туреччині лягла в основу при формуванні нової зовнішньополітичної доктрини США («доктрини Трумена»). В подальшому грецький чинник спонукав США займати активну позицію в кіпрському питанні та йти на деякі поступки у відносинах із режимом «чорних полковників». У середині 1970-х рр. тимчасовий вихід Греції з НАТО та посилення антиамериканізму, радикальні вияви якого набули форми тероризму, загострили ситуацію в Східному Середземномор'ї. Таким чином, грецький чинник був досить динамічним у середземноморській системі колективної безпеки, визначав регіональний вимір стабільності НАТО та займав вагомe місце у зовнішній політиці США.

Ключові слова: середземноморська політика США, «доктрина Трумена», кіпрський конфлікт 1974 р., грецький антиамериканізм.

Постановка проблеми. В кінці 1980-х рр. співробітниця Державного департаменту США Розанн Л. Ріджвей узагальнила специфіку відносин між США з Грецією та Туреччиною в період «холодної війни» терміном «дилема дружби», що позначало неможливість одночасних поступок Греції чи Туреччині без погіршення відносин з кожною зі сторін [19, с. 50-51]. Це ставило перед американською дипломатією складне завдання балансувати між обома середземноморськими країнами для збереження статус-кво в регіоні та забезпечення своїх стратегічних інтересів. Тому дослідження середземноморської політики США неможливе без урахування місця та ролі Греції і Туреччини в цих процесах. Оскільки протягом «холодної війни» в Греції змінювались політичні режими, що призводило до кардинального перегляду зовнішньої політики країни і доволі суперечливих процесів у внутрішній політиці, а грецьке етнічне лобі здійснювало опосередкований вплив на владу США, грецький чинник становить значний інтерес.

Аналіз досліджень та публікацій. Середземноморська політика США, особливо періоду «холодної війни», привертала увагу українських дослідників, зокрема Б. М. Гончара [1], Б. І. Гуменюка, О. А. Коппель [2], О. П. Машевського [5] та інших. Вони переважно акцентували увагу на загальних та регіональних питаннях американської політики в Середземному морі та на Близькому Сході. Актуальним залишається питання щодо місця Греції у американських зовнішньополітичних стратегіях. Велика кількість опублікованих та неопублікованих документів зовнішньополітичних та силових відомств США, представлених електронними ресурсами та спеціальними виданнями, дозволяє провести комплексний аналіз грецького чинника середземноморської політики США.

Метою статті є аналіз грецького чинника в середземноморській політиці США. Йдеться про місце та роль Греції в зовнішньополітичних стратегіях США, вплив політичної ситуації в Греції на динаміку зміни рівноваги регіональних сил, динаміка американсько-грецьких відносин в контексті стабілізації «Південного флангу НАТО».

Виклад основного матеріалу. Після Другої світової війни у зовнішній політиці США спостерігалась тенденція до підтримки європейських країн, що заклало основу нової американської зовнішньополітичної стратегії. Американські політики та дипломати визначали такі пріоритетні задачі, як надання економічної допомоги європейським країнам та захисту їх урядів від впливу СРСР. В цьому сенсі особливе геополітичне значення мали Греція та Туреччина, які через своє географічне положення відігравали виключно важливу роль у побудові системи колективної безпеки. Тому, програма економічної допомоги країнам Європи в обмін на політичні гарантії, відома під назвою «доктрина Трумена», в першу чергу орієнтувалась на інтереси Греції та Туреччини.

12 березня 1947 р. президент США Г. Трумен виступив перед Конгресом із промовою про економічну допомогу Греції та Туреччині, що сприймалось світом як заклик до загальноєвропейської допомоги з боку США. Виступ президента трансливався в прямому радіоэфірі в Європі, на Близькому Сході та в Алжирі, а в записі був доступний в Латинській Америці та на Далекому Сході [16, с. 829]. «Якщо Греція потрапить під контроль озброєної меншості (йдеться про грецьких комуністів – С. К.), – говорилось у виступі американського президента, – ефект на Туреччину, її сусідку, миттєво себе проявить та матиме серйозні наслідки. Нестабільність та безладдя швидко охопить увесь Близький Схід» [16, с. 831]. В рамках програми, озвученої Г. Труменом, Греція та Туреччина отримали від США фінансову допомогу в розмірі 400 млн. дол. [15, с. 831].

У травні 1987 р. Державний секретар США Шульц в промові на честь «40-річного ювілею плану Маршала» надав ретроспективний аналіз поворотним моментам американської зовнішньополітичної стратегії. На думку голови Держдепартаменту, американський уряд керувався двома офіційними причинами при прийнятті «доктрини Трумена» та «плану Маршала»: відмова Великої Британії від допомоги Греції, що на той час боролась із комунізмом, та загроза того, що СРСР займе місце Великої Британії у післявоєнному розкладі сил в Європі [21, с. 67-68].

У «доктрині Трумена» закладались три основні зовнішньополітичні принципи: запобігання в Європі та Світі встановленню тоталітарних режимів, стримування комунізму та фінансова допомога слаборозвиненим країнам для реалізації перших двох пунктів [16, с. 831]. Ця доктрина стала політичним обґрунтуванням «плану Маршала», визначила зовнішню політику США на десятки років уперед, сформулювавши основні цілі в «холодній війні», а також відкрила можливість для прийняття резолюції Ванденберга в 1948 р., що вносила поправки в Конституцію США, та створила передумови для виникнення НАТО в 1949 р.

Можливість включення Греції та Туреччини в майбутній військово-політичний альянс обговорювалась на нараді Об'єднаного комітету начальників штабів США у 1948 р., за рік до утворення НАТО [14, с. 192-193]. А вступ обох середземноморських країн у політичні та воєнні структури Альянсу відбувся 18 лютого 1952 р., що стало першою хвилею розширення НАТО. Цей факт засвідчив стратегічну та геополітичну цінність Середземноморського регіону на початковій стадії «холодної війни».

Зі вступом Туреччини та Греції до НАТО сформувався «Південний фланг НАТО», який став одночасно й важливою стратегічною опорою, й слабким місцем

стратегії США в Середземному морі. Греція та Туреччина були єдиними країнами-членами НАТО, між якими існувала висока вірогідність прямих збройних зіткнень та, навіть, війни. Це втягувало США у регіональні процеси, такі як кіпрський конфлікт. З 1952 по середину 1970-х рр. Греція була складовою системи оборони США. На грецькій території розміщувались військово-морські та авіаційні бази, станції радіорозвідки та спостереження. В документах США визначаються такі пріоритетні об'єкти як Неа Макарі, Суда-Бей, Іракліон, авіабаза Елленікон та інші [18, с. 629].

Справжнім випробуванням для американської дипломатії стала кіпрська криза 1964 р., пов'язана із етнічним конфліктом та грецько-турецькою ворожнечею. У попередніх дослідженнях автора доводилась не тільки висока зацікавленість США у вирішенні цього конфлікту, але й планування проведення миротворчої операції із застосуванням американських збройних сил [4].

В історіографії найбільш неоднозначні оцінки отримала проблема співпраці уряду США із режимом «чорних полковників» (1967 – 1974) Радянські автори в загальному ідеологічному ключі протистояння із Заходом однозначно пов'язували воєнну диктатуру в Греції із інтересами «американського мілітаризму» в регіоні. Причини квітневого перевороту 1967 р. в Афінах, згортання демократії в Греції в період хунти та заколоту на Кіпрі радянські вчені зводили до втручання США. Деякі сучасні грецькі історики, наприклад Крістос Касімеріс, в цілому не заперечують зацікавленість США в збереженні своїх інтересів в Греції, в тому числі й через підтримку хунти [13, с. 65-66]. Втім, К. Касімеріс називає спекуляціями будь-які заяви про те, що США ініціювали прихід «чорних полковників» до влади чи заохочували цей режим [13, с. 68].

В меморандумі від 21 липня 1967 р. Державний секретар Дін Раск доволі детально доповів президенту Л. Джонсону про ситуацію, що склалася в Греції після перевороту. Пропонувались обмежувальні заходи щодо «чорних полковників», але враховувалось побоювання того, що це може нашкодити воєнним базам США в регіоні та погіршити загальну ситуацію в Близькосхідному регіоні. Д. Раск рекомендував пом'якшити політику стримування, але продовжити вимагати від хунти поновлення конституційного ладу в країні [15, с. 624]. Відповідно до меморандуму Д. Раска, США зосередились на трьох аспектах у відносинах із «чорними полковниками»: 1. Греція, разом із Туреччиною та Іраном, визнавалася країною підвищеного інтересу для США. 2. Греція залишається активним та повноправним членом НАТО, на якого поширювалися усі програми щодо зброї та засобів оборони. 3. В подальшому передбачалось, що США запобігатиме тиску на Грецію, щоб не спровокувати «французький сценарій» виходу з НАТО [15, с. 625].

В американському уряді доволі критично ставились до політики «чорних полковників» щодо громадських свобод та демократії. Характерним для політиків США було таке визначення грецької хунти: «З квітня 1967 р. по липень 1974 р. греки жили під військовою владою, без конституційних гарантій, які надають цивільні свободи. Афіньська хунта мала гостру критику з середини, тому ініціювала переворот на Кіпрі, який запустив чергу подій, що зруйнувала режим» [6, с. 65].

Після невдалого заколоту проти законної влади на Кіпрі та початку турецької військової операції на острові, режим «чорних полковників» впав. США не докладали особливих зусиль до збереженню хунти. США залишились пасивними

спостерігачами на Кіпрі, хоча підготували оперативні плани можливої інтервенції, озвучені в документах Г. Кіссінджера на надзвичайній зустрічі Ради національної безпеки 16 липня 1974 р. [26, с. 1]. Вже після падіння хунти новоутворений демократичний уряд Греції Константина Караманліса оголосив вихід Греції із НАТО, що означало початок девестернізації Греції. Таким чином, грецький чинник створив надзвичайно серйозну загрозу геополітичним інтересам США. З 1974 по 1980 рр. Греція не входила у військові структури НАТО. В той же час на Туреччину були накладені санкції по причині їх воєнної операції на Кіпрі. Таким чином, можна констатувати, що протягом другої половини 1970-х рр. відбувався розпад «Південного флангу НАТО», який являв собою важливу стратегічну складову обороноздатності НАТО.

Грецьке ж питання в контексті озвучених питань вплинуло на президентські вибори в США в 1976 р. Джиммі Картер заручився підтримкою у американських греків завдяки критиці попередньої влади та обіцянкам вирішити кіпрське питання. Грецький та кіпрський чинники у американській внутрішній політиці автор описав в попередніх дослідженнях, де простежив вплив кіпрського питання на передвиборчі перегони 1976 р. та на внутрішню політику адміністрації Дж. Картера [3].

На початку 1980 р. спостерігалась нормалізація у відносинах між США та Греції. Афіни повернули країну у воєнні структури НАТО, а з боку Вашингтона спостерігалось налагодження воєнної та фінансової допомоги. Ще в 1979 р. передбачалось надати Греції у наступному фінансовому році фінансову допомогу на оборону та безпеку в розмірі 160 млн. дол. [17, с. 35]. 20 жовтня 1980 р. Греція поновила членство в НАТО, що, за словами помічника держсекретаря з європейських справ Р. Ейвінга, «остаточно поновило Південний фланг НАТО, який був майже зруйнований у 1974 р.» [11, с. 38].

Тому Греція в дипломатії США навіть через шість років розглядалась як складова частина стратегічної системи, що гарантує стабільність в Східному Середземномор'ї. Американські урядовці бачили в реінтеграції перспективи повернення до повноцінної економічної співпраці із Грецією та стабілізації грецько-турецьких відносин [10, с. 71]. А самі грецько-турецькі відносини в цей період характеризувались як рух у «теплі води» [22, с. 35], на протиположному поняттю «холодна війна».

Одночасно із стабілізацією відносин між Грецією та США, в Греції сформувалась доволі міцна антиамериканська тенденція. Неспроможність США запобігти турецькому військовому вторгненню на Кіпр, розчарування американською політикою щодо Туреччини та загальна радикалізація грецького суспільства породили в середині 1970-х рр. антиамериканізм, що проявлявся як на побутовому рівні, так й охопив суспільно-політичне життя Греції. Як зазначалось в аналітичній записці 1975 р., присвяченій безпеці американських громадян за кордоном, відразу після кіпрських подій 1974 р. в Греції почались регулярні антиамериканські виступи та демонстрації. Антиамериканські акції створювали незручність для туристів, військових та цивільних американців, що перебували в країні [6, с. 3, 65]. Поступово ця «незручність» переросла в пряму загрозу терористичних актів.

23 грудня 1975 р. в Афінах був скоєний напад, під час якого терористи застрелили першого секретаря американського посольства та голову афінської

станції ЦРУ Річарда С. Велча. Троє невідомих у масках розстріляли його біля власного будинку, коли він повертався з різдвяної вечірки з дружиною. Цей теракт пов'язують із діяльністю групи «17 листопада» [25, с. 28]. Вважалось, що американський дипломат став жертвою інформаційної акції журналу «Контерспай», спрямованої проти ЦРУ. Редакція видання складала списки американських агентів та публікувала їх у відкритому доступі. Особисті данні Р. Велча потрапили до англомовної грецької газети «Афінс Н'юз», що й спровокувало напад на нього [9, с. 35]. Терористів не змогли затримати. Тільки в кінці 2003 р. в судовому процесі над 15 членами групи «17 листопада» фігурував один учасник, який достовірно брав участь у нападі на Р. Велча, втім саме цей епізод був відхилений судом за терміном давності злочину [8].

Поновлення грецько-американського військового співробітництва, особливо до початку 1980-х рр., викликало негативну реакцію з боку радикальних груп, що посилювало антиамериканські настрої в країні. Так, 2 лютого 1985 р. в клубі грецького міста Гліфада, де відпочивали американські військові, відбувся теракт. В результаті вибуху отримали поранення 69 американців. Відповідальність на себе узяв «Національний фронт», який звинуватив американців у протурецькій політиці в кіпрському питанні [7, с. 15].

15 листопада 1983 р. відбувся подвійний теракт. Спочатку вибухнув автомобіль офіцера військової поліції ВМС США, в результаті чого ніхто не постраждав. В той же день був вбитий капітан офіцер ВМС США Джордж Цантес [25, с. 28]. Поліція Греції розслідувала інцидент і в січні – лютому 1984 р. звітувала про затримання представників терористичної групи «17 листопада», яких підозрювали у вбивстві [24, с. 4-5].

На прикінцевому етапі «холодної війни» антиамериканізм спостерігався і в політичній дискусії в Греції. В 1987 р. прем'єр-міністр Греції Пападреу закликав до референдуму щодо американських баз. Його пропозиція пролунала напередодні переговорів щодо американської військової інфраструктуру в країні. Це призвело до непорозуміння із американським урядом та, за словами американських дипломатів, до невизначеності майбутнього американських баз [20, с. 66]. Того ж року організація «17 листопада» скоїла напад на рейсовий автобус, в якому їхали американські військовослужбовці на базу ВПС в Гелініконі біля Афін. 17 американських військових отримали поранення, один – серйозне [23, с. 4].

Висновки. Греція відіграла важливу роль в зовнішньополітичних стратегіях США протягом всього періоду «холодної війни». Вплив політичних процесів в Греції на середземноморську політику США формував так званий грецький чинник. В період «холодної війни» зі змінами у внутрішній та зовнішній політиці Греції відбувалась і трансформація системи безпеки в Східному Середземномор'ї, що змушувало США адаптуватися до нових умов. На вагоме значення грецького чинника для США вказують такі аспекти, як «доктрина Трумена», політика США щодо кіпрської проблеми та режиму «чорних полковників». Найскладнішими періодами середземноморської політики США були тимчасовий вихід Греції з НАТО та зародження там антиамериканізму. Завершальний етап «холодної війни» на теренах Греції ознаменувала трансформація політичного антиамериканізму у тероризм, внаслідок якого постраждали американські військовики та дипломати. У зв'язку із сучасною ситуацією на Близькому Сході політика США в Східному

Середземномор'ї залишається актуальною темою та має перспективи подальшого дослідження.

Список використаних джерел та літератури:

1. Гончар Б. М. Средиземноморская политика США (1968–1973 гг.): автореф. дис... канд. ист. наук: 07.00.03 / Б. М. Гончар. – К.: КГУ им. Т. Г. Шевченко, 1974. – 31 с.
2. Гуменюк Б. І., Коппель О. А. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході / Б. І. Гуменюк, О. А. Коппель // Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1980–2000 рр. – К.: Либідь, 2001. – С. 335-377.
3. Ковальський С. Кіпрське питання в політиці адміністрації Джиммі Картера (1977–1981) / С. Ковальський // Проблеми всесвітньої історії. – 2019. – Вип. 1 (7). – С. 45-55.
4. Ковальський С. Кіпрські місії Л. Лемніцера та Дж. Болла: консервативна парадигма американської миротворчої дипломатії в першій половині 1960-х рр. / С. Ковальський // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія історичні науки. – Вип. 40. – Ізмаїл, 2019. – С. 109-116.
5. Машевський О. Політика США у чорноморсько-середземноморському регіоні в період Першої світової війни / О. Машевський // Американська історія та політика. – 2016. – № 2. – С. 118-127.
6. An Assessment of Selected U.S. Embassy – Consular Efforts to Assist and Protect Americans Overseas During Crises and Emergencies. Report of the Comptroller General of the United States. [Electronic resource] // Department of State. ID-76-4. U.S. Government accountability office. – 1975. – December 4. – 84 p. – Mode to Access: <https://www.gao.gov/assets/120/112054.pdf>.
7. Chronology of Major American-Related Terrorist Incidents, 1985 // Department of State Bulletin. – August, 1986. – P. 15.
8. CIA Officer Richard Welch Murder in Athens, 23 December 1975 [Electronic resource] // CIA History and Heritage. – Mode to Access: <http://surl.li/aytfv>.
9. Duncan E. Terrorist Attack on U.S. Official Personnel Abroad / E. Duncan // Department of State Bulletin. – April, 1981. – P. 34-37.
10. Eagleburger L. S. U.S. Policy Toward Western Europe and Canada / L. Eagleburger // Department of State Bulletin. – August, 1981. – P. 71.
11. Ewing R. C. Financial Year 1982. Assistance Requests / R. C. Ewing // Department of State Bulletin. – May, 1981. – P. 38.
12. Holmes A. H. Security Assistance for Greece, Turkey. Relations with Cyprus / A. Y. Holmes // Department of State Bulletin. – April, 1980. – P. 41.
13. Kassimeris Ch. Causes of the 1967 Greek Coup / Christos Kassimeris // Democracy and Security. – 1976. – Vol. 2. – Issue 1. – P. 61-72.
14. Memorandum by the Joint Chiefs of Staff to the Secretary of Defense (Forrestal). Washington, 24, November 1948 // Foreign Relations of the United States. 1948. Eastern Europe; The Soviet Union. – Washington, 1974. – P. 192-193.
15. Memorandum from Secretary of State Rusk to President Jonson, Washington, July 21, 1967 // Foreign Relation of the United States. – Vol. XVI. Cyprus, Greece, Turkey. 1964–1967. – Washington: United States Government Printing Office, 2000. – P. 624-625.
16. Message of the President to the Congress, March 12, 1947 // Aid to Greece and Turkey. A Collection of State Papers. The Department of State Bulletin Supplement. – Vol. XVI. – No. 409 A. – 1947. – May 4. – P. 827-909.
17. Nimetz M. Europe: Financial Year 1980. Assistance Proposals for the Eastern Mediterranean / M. Nimetz // Department of State Bulletin. – April, 1979. – P. 35.
18. Principles to Guide Future United States-Greek Defense Cooperation. Statement of Principles (April 5, 1976) // Department of State Bulletin. – May, 1976. – P. 629.
19. Ridgway R. L. Financial Year 1988. Assistance Request for Europe / R. L. Ridgway // Department of State Bulletin. – May, 1987. – P. 50-51.
20. Ridgway R. L. Recent Developments in Europe / R. L. Ridgway // Department of State Bulletin. – August, 1987. – P. 66.
21. Shultz G. 40th Anniversary of the Marshall Plan. May 26, 1987 // Department of State Bulletin. – August, 1987. – P. 67-68.

22. Secretary Visits France, Turkey, Greece, and Italy. Statement, Athens. March 27, 1986 // Department of State Bulletin. – June, 1986. – P. 35.
23. Terrorism Review [Electronic resource]. // C.I.A. Freedom of information Act Electronic Reading Room. – 1985. – March 11. – Mode to Access: <http://surl.li/aytgj>.
24. Terrorism Review [Electronic resource]. // C.I.A. Freedom of information Act Electronic Reading Room. –1984. – February 2. – Mode to Access: <http://surl.li/aytgk>.
25. Terrorism Review [Electronic resource]. // C.I.A. Freedom of information Act Electronic Reading Room. –1983. – November 23. – Mode to Access: <http://surl.li/aytgn>.
26. Washington Special Action Group on Cyprus July 16, 1974. [Electronic resource]. // C.I.A. Freedom of information Act Electronic Reading Room. – Mode to Access: <http://surl.li/aytgs>.

References:

1. Gonchar, B. M. (1974). *US` Mediterranean policy (1968–1973)*: Abstract of unpublished thesis (PhD in History), Taras Shevchenko State University of Kyiv [In Russian].
2. Humenyuk, B. & Koppel, O. (2001). *International relations in the Near and Middle East: International relations and foreign policy. 1980–2000*. Kyiv: Lybid'. [In Ukrainian].
3. Kovalskyi, S. (2019). The Cyprus question in the policy of the Jimmy Carter's Administration 1977–1981: *Problems of World history, 1(7)*, 45-55. [In Ukrainian].
4. Kovalskyi, S. (2019). The Cyprus Missions of L. Lemnizer and G. Ball: The American Peacemaking Conservative Paradigm in the first half of the 1960: *Scientific bulletin of the of the Ismail State University of Humanities. Series of historical science, 40*, 109-116. [In Ukrainian].
5. Mashevskiy, O. (2016). American policy in Black and Mediterranean Sea basins during the World war I: *American history and policy, 2*, 118-127. [In Ukrainian].
6. Department of State. ID-76-4. U.S. Government accountability office. *An Assessment of Selected U.S. Embassy*. (December 4, 1975). *Consular Efforts to Assist and Protect Americans Overseas During Crises and Emergencies. Report of the Comptroller General of the U.S.* <https://www.gao.gov/assets/120/112054.pdf>. [In English].
7. Chronology of Major American-Related Terrorist Incidents, 1985. (1986). *Department of State Bulletin*, August, 15. [In English].
8. CIA History and Heritage. *CIA Officer Richard Welch Murder in Athens (23 December 1975)*. <http://surl.li/aytfv>. [In English].
9. Duncan, E. (1981, April). Terrorist Attack on U.S. Official Personnel Abroad: *Department of State Bulletin*, 34-37. [In English].
10. Eagleburger, L. S. (1981, August). U.S. Policy Toward Western Europe and Canada. *Department of State Bulletin*, 71. [In English].
11. Ewing, R. C. Financial Year 1982. Assistance Requests (1981, May). *Department of State Bulletin*, 38. [In English].
12. Holmes, A. H. (1980, April). Security Assistance for Greece, Turkey. Relations with Cyprus: *Department of State Bulletin*, 41. [In English].
13. Kassimeris, Ch. (1976). Causes of the 1967 Greek Coup: *Democracy and Security, 2 (1)*, 61-72. [In English].
14. Memorandum by the Joint Chiefs of Staff to the Secretary of Defense (Forrestal). Washington, 24, November 1948. (1974). *Foreign Relations of the United States. 1948. Eastern Europe; The Soviet Union*, 192-193. [In English].
15. Memorandum from Secretary of State Rusk to President Jonson, Washington, July 21, 1967 (2000). *Foreign Relation of the United States. Vol. XVI. Cyprus, Greece, Turkey. 1964–1967*, 624-625. [In English].
16. Message of the President to the Congress, March 12, 1947. (1947). *Aid to Greece and Turkey. A Collection of State Papers. The Department of State Bulletin Supplement, XVI, 409 A*, 827-909. [In English].
17. Nimetz, M. Europe: Financial Year 1980. Assistance Proposals for the Eastern Mediterranean. (1979, April). *Department of State Bulletin*, 35. [In English]
18. Principles to Guide Future United States-Greek Defense Cooperation. Statement of Principles (April 5, 1976). (1976, May). *Department of State Bulletin*, 629. [In English].

19. Ridgway, R. L. (1987). Financial Year 1988. Assistance Request for Europe. (1987, May). *Department of State Bulletin*, 50-51. [In English].
20. Ridgway, R. L. (1987, August). Recent Developments in Europe. *Department of State Bulletin*, 66. [In English].
21. Shultz, G. (1987, August). 40th Anniversary of the Marshall Plan. May 26, 1987. *Department of State Bulletin*, 67-68. [In English].
22. Secretary Visits France, Turkey, Greece, and Italy. Statement, Athens. March 27, 1986. (1986, June). *Department of State Bulletin*, 35. [In English].
23. C.I.A. Freedom of information Act Electronic Reading Room. (1985, March 11). *Terrorism Review*. <http://surl.li/aytgj>. [In English].
24. C.I.A. Freedom of information Act Electronic Reading Room. *Terrorism Review*. (1984, February 2). <http://surl.li/aytgk>. [In English].
25. C.I.A. Freedom of information Act Electronic Reading Room (1983, November 23). *Terrorism Review* <http://surl.li/aytgn>. [In English].
26. C.I.A. Freedom of information Act Electronic Reading Room. (1974, July 16). *Washington Special Action Group on Cyprus*. <http://surl.li/aytgs>. [In English].

Stanislav Kovalskyi, Ph.D. (History), Associate Professor, Odessa I. I. Mechnikov National University, Odessa, Ukraine.

THE GREEK FACTOR OF THE US MEDITERRANEAN POLICY IN THE SECOND HALF OF 1940S – LATE 1980S

***Abstract.** Greece is an essential part of the Mediterranean and Middle East security system. Home and foreign policy of Greece became a factor of the critical importance for the US. The author's vision of the Greek factor's impact on the US Mediterranean policy was presented in the article. Research objective. The paper is devoted to the US Mediterranean policy and the Greek factor in the context of the Cold War. The purpose of the presented study is to research connection between Greek home and foreign policy to the US strategy in the region.*

Scientific novelty. The innovative nature of the article lies in the revision of the US Mediterranean policy according to political processes in Greece. A special attention was paid on regional strategic developments and US adaptation to them. Research methods. The system analysis was used in the article to research geopolitical and economic interests of the USA in the regional dimension. The history and genetic method is used in the article also.

Conclusions. Greece played an important role in the US foreign policy throughout the Cold War. Greece was regarded not only as an equal partner, but also as a guarantor of the stability of NATO's Southern Flank. Greece policy's influence on the US Mediterranean policy had formed the so-called Greek factor. During the Cold war Greek factor forced the US to adapt. Such aspects as Truman doctrine, Cyprus problem, regime of Greek junta prioritized American policy in the Eastern Mediterranean and the Middle East. Temporal withdrawal of Greece from NATO and emergence of Greek anti-Americanism were the most difficult stages of the US Mediterranean policy. By the end of the Cold War political anti-Americanism transformed into terrorist threat. The current situation in the Middle East region makes the US Mediterranean policy relevant. And its research has a prospect for a future survey.

***Key words:** US Mediterranean Policy, Truman Doctrine, Cyprus conflict of 1974, anti-Americanism in Greece.*

Надійшла до редколегії 11.06.2021